

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут
Кафедра судочинства

Козич І.В.

«Інформаційні технології в юридичній діяльності»

(назва навчальної дисципліни)

*Методичні вказівки
для проведення лабораторних занять
(денна форма навчання)*

Спеціальність **081 Право**

Освітня програма **“Міжнародне та європейське право”**

Івано-Франківськ, 2022

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП	3
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 «ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В СФЕРІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА».....	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 «ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ПРАВОВІЙ СФЕРІ».....	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 «ВИКОРИСТАННЯ ІТ-ІНСТРУМЕНТАРІЮ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВНИКА».....	6
2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН	7
3. ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ	8
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ 1-2 (4 ГОДИНИ). ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ.	8
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ 3-4 (4 ГОДИНИ). ЦИФРОВА БЕЗПЕКА ТА КОМУНІКАЦІЯ ОНЛАЙН.....	9
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ 5 (2 ГОДИНИ). ВІДКРИТІ ЕЛЕКТРОННІ РЕЄСТРИ.....	9
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ 6-7 (4 ГОДИНИ). ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ. РОБОТА ЦНАП.....	10
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ 8 (2 ГОДИНИ). ДОКУМЕНТОВЕДЕННЯ В ТЕКСТОВИХ ПРОЦЕСОРАХ.....	11
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ 9 (2 ГОДИНИ). ІНСТРУМЕНТИ АНАЛІТИКИ В ЕЛЕКТРОННИХ ТАБЛИЧНИХ ПРОЦЕСОРАХ.....	11
3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	12
БАЗОВА.....	12
ДОПОМІЖНА.....	13

ВСТУП

Комп'ютеризацію людської діяльності в цілому можна вважати найбільш значущою особливістю, що характеризує науково-технічний прогрес всього людства другої половини ХХ століття. Під терміном комп'ютеризація ховаються безліч різних визначень. Але якщо взяти з них саме основне, то можна зробити висновок, що під цим терміном розуміється широке впровадження в наше повсякденне життя комп'ютерної техніки, спеціального програмного забезпечення і математичних методів. Все це застосовується для збору, зберігання і переробки інформації, для найбільш ефективного процесу навчання, а так само для отримання різного роду інформаційних та обчислювальних послуг. Сьогодні практично немає такого виду людської діяльності, де б у тій чи іншій мірі не використовувалися комп'ютери. На думку деяких авторів, які замислювалися над сенсом процесу комп'ютеризації, цей процес є не що інше, як «великий вододіл в історії людства, який можна порівняти за своїм значенням лише з першим великим розривом історичної спадкоємності - переходом від варварства до цивілізації...»

Поширення комп'ютерів стимулювало дуже велика кількість нових ідей, адже комп'ютерний світ - це нове, поки що мало вивчене і освоєне творче про простір. Однак найчастіше виявляється, що для втілення всіх творчих ідей не вистачає обчислювальної потужності комп'ютера, і її доводиться збільшувати, впроваджувати нові технології, що прискорюють швидкість роботи. Чим вище швидкість роботи комп'ютера, тим ширше творчий простір, що дозволяє людині реалізовувати свої фантазії в електронному вигляді. Однак людська психологія така, що його потреби безмежні, чим більше буде посилюватися міць комп'ютерів, тим більше він буде від них вимагати. Боротьба, що зараз модернізація та комп'ютеризація являє собою двоєдиний процес: людина вдосконалює комп'ютерні системи, а вони, в свою чергу, удосконалюють його. Що відбуваються в даний час процеси розвитку та модернізації комп'ютерів надзвичайно швидкі, і прогнозувати їх навіть на найближчі 5 років практично неможливо

Якщо говорити безпосередньо про юридичної діяльності, то з приходом нових інформаційних технологій вона значно раціоналізувалася. У юридичній діяльності, як і в багатьох інших видах діяльності, величезну роль грає вдосконаленню методів передачі, отримання, зберігання і переробки інформації. Адже правильна організація праці значною мірою прискорює його. Що ж стосується механізації юридичної діяльності, то такі нововведення ХІХ і ХХ століть, як телефонний і радіо-зв'язок, фото-, кіно- і відеозйомка, звукозапис та інші засоби отримання та фіксації інформації в значній мірі сприяли її оптимізації та підвищення ефективності. При цьому виключне різноманіття задач, що виникають в юридичній практиці, дозволяє задіяти весь спектр інформаційних технологій (від звичайних текстових редакторів до автоматизованих інформаційних систем і «систем-консультантів», які можуть синтезувати певну відповідь після введення деяких параметрів).

Юридичні питання електронного документообігу, користування мережею Internet, застосування криптографічних засобів і цифрової готівки, забезпечення таємниці та захисту даних – це сфера діяльності новітньо-кваліфікованих юристів, готових до перспективи розвитку та впровадження інформаційних технологій у всі сфери діяльності суспільства.

Професійний правознавець повинен знати, як можна застосувати інформаційні технології у своїй діяльності, які правові інформаційні системи вже створено та які перспективи їх розвитку та застосування. Інформатизація суспільства ставить також нові проблеми правознавства та правового регулювання взаємодії суб'єктів суспільства.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- сутність і значення інформації в розвитку сучасного інформаційного суспільства, небезпеки і загрози, що виникають у цьому процесі;
- основи державної політики в галузі інформатики;
- основні закономірності створення та функціонування інформаційних процесів у правовій сфері;
- методи та засоби пошуку, систематизації та обробки правової інформації;
- основні закономірності та вимоги в галузі забезпечення інформаційних процесів, використання інформаційних технологій та інформаційної безпеки, у тому числі захисту державної таємниці, службової таємниці, комерційної таємниці, професійних таємниць, персональних даних;

вміти:

- застосовувати сучасні інформаційні технології для пошуку та обробки правової інформації, оформлення юридичних документів і проведення статистичного аналізу інформації;
- аналізувати, тлумачити і правильно застосовувати правові норми про забезпечення державної політики в галузі інформатики та інформаційної безпеки;
- застосовувати сучасні інформаційні технології для оформлення юридичних документів в області інформаційної безпеки.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1 «Державна політика в сфері формування інформаційного суспільства»

Тема 1. Інформаційна функція держави. Загальні засади державної політики в сфері формування інформаційного суспільства

Роль органів публічної влади у формуванні державної інформаційної політики. Державна політика в галузі формування інформаційного суспільства. Інформаційна функція держави. Головні напрями здійснення інформаційної політики держави.

Державна політика у сфері Національної програми інформатизації: сутність та основні принципи. Основні сфери (напрями) інформатизації. Мета та стратегічні завдання державної політики інформатизації. Замовники та виконавці Національної програми інформатизації. Державне упорядкування у сфері інформатизації.

Тема 2. Забезпечення інформаційної безпеки.

Історія комп'ютерних вірусів. Основні види шкідливого програмного забезпечення. Сучасні загрози інформаційної безпеки. Загрози для мобільних пристроїв.

Антивіруси - технології, індустрія, практичне застосування. Безпека електронних фінансів. Принципи поводження з персональною інформацією. Принципи безпечної роботи з мобільними пристроями. Безпека в умовах інформаційної війни та кібервійни

Тема 3. Цифрова безпека та комунікація online

Комунікація в онлайні. Можливості для комунікації з цільовими аудиторіями
Комунікація в онлайні. Основні принципи та репутаційні ризики
Комунікація в онлайні. Facebook, Twitter, YouTube: як працювати з ключовими майданчиками

Цифрова безпека. Робота з пристроями та інформацією

Цифрова безпека. Комунікація в онлайні, робота з email та месенджерами

Змістовий модуль 2 «Функціонування інформаційних процесів у правовій сфері»

Тема № 4. Відкриті електронні реєстри

Кабінет ел. сервісів. ЄДР юридичних осіб, ФОП та громадських формувань
Декларації посадовців. ЄДР речових прав на нерухоме майно

Публічна кадастрова карта України

Модуль публ. аналітики держ. закупівель. Реєстр казначейських транзакцій (e-Data)

Єдина БД ел. адрес, номерів факсів суб'єктів владних повноважень. ЄДР друкованих ЗМІ

Єдиний державний реєстр судових рішень

Інтерактивна карта родовищ корисних копалин

Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України
ЄДР підприємств, щодо яких порушено справу про банкрутство. ЄДР
арбітражних керуючих.

Єдиний державний портал відкритих даних

Цифрова патентна бібліотека

Тема № 5. Використання інформаційних технологій в діяльності органів державної влади. Робота ЦНАП

Пошукові системи: органи законодавчої та виконавчої влади. Пошукові системи: органи юстиції та суду. Пошукові системи: законодавство Європейського Союзу
Надання адміністративних послуг: історія реформи. Персональні стандарти діяльності адміністраторів ЦНАП. Правила професійної етики адміністратора ЦНАП

Стандарти обслуговування відвідувачів в ЦНАП. Стандарти обслуговування заявників через інформаційно-телекомунікаційні канали. Взаємодія з органами державної влади та місцевим самоврядуванням.

Тема № 6. Інформаційне забезпечення судової діяльності та діяльності органів кримінальної юстиції

Інформаційні системи органів судової влади, прокуратури, судової експертизи
Інформаційні системи судових органів. Корпоративна інформаційна система органів прокуратури України. Комп'ютерні технології в судовій експертизі.
Інформаційні системи Національної поліції. Державна інформаційна система реєстраційного обліку фізичних осіб та їх документування

Змістовий модуль 3 «Використання ІТ-інструментарію в діяльності правника»

Тема № 7. Документоведення в текстових процесорах

Формування структури та стилю тексту. Макроси для редагування. Налаштування колонтитулів в документі. Гіперпосилання та web-сторінка.

Створення шаблону документу з елементами управління. Безпека документів.

Робота з табличними даними. Застосування формул при проведенні розрахунків.

Способи побудови графіків засобами Word. Злиття та розсилка документів.

Формування посилань.

Тема № 8. Інструменти аналітики в електронних табличних процесорах

Тонкощі налаштування табличного процесора. Безпека документів. Способи автозаповнення комірок та аналітичне форматування. Сортування та способи фільтрації даних. Розрахунки за фільтрованими даними

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Модуль I. Державна політика в сфері формування інформаційного суспільства			
Тема № 1. Інформаційна функція держави. Загальні засади державної політики в сфері формування інформаційного суспільства	2		10
Тема № 2. Забезпечення інформаційної безпеки.	2	4	8
Тема № 3. Цифрова безпека та комунікація online	2	4	8
Модуль II. Функціонування інформаційних процесів у правовій сфері			
Тема № 4. Відкриті електронні реєстри	2	2	8
Тема № 5. Використання інформаційних технологій в діяльності органів державної влади. Робота ЦНАП	2	4	10
Тема № 6. Інформаційне забезпечення судової діяльності та діяльності органів кримінальної юстиції	2		8
Модуль III. Використання ІТ-інструментарію в діяльності правника			
Тема № 7. Документоведення в текстових процесорах		2	4
Тема № 8. Інструменти аналітики в електронних табличних процесорах		2	4
ЗАГ.:	12	18	60

3. ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ

Лабораторне заняття 1-2 (4 години). Забезпечення інформаційної безпеки

Питання для обговорення

1. Історія комп'ютерних вірусів
2. Основні види шкідливого програмного забезпечення
3. Сучасні загрози інформаційної безпеки
4. Загрози для мобільних пристроїв
5. Антивіруси - технології, індустрія, практичне застосування
6. Безпека електронних фінансів
7. Принципи поводження з персональною інформацією
8. Принципи безпечної роботи з мобільними пристроями
9. Безпека в умовах інформаційної війни та кібервійни

Контрольні запитання

1. Назвіть основні шляхи порушення безпеки інформації.
2. Які основні види комп'ютерних злочинів?
3. Назвіть основні джерела загрози для інформації.
4. Прокласифікуйте комп'ютерні віруси за відомими Вам ознаками.
5. У чому полягає відмінність між симетричними та асиметричними системами криптографії?
6. У чому полягає відмінність процесу створення цифрового підпису від шифрування інформації?
7. Які технології біометричної аутентифікації Ви знаєте?

Робота на комп'ютері (10 балів)

1. Реєструємося та проходимо онлайн-тест за посиланням <https://myscyberhygiene.com/>
2. Сам тест оцінок не виставляє: у результаті його проходження ви отримаєте графік Вашої власної Кібер-гігієни, іншими словами, наскільки Ви розумієте загрози для Вас у кіберпросторі. Оскільки сам тест безоцінковий, відповідайте на запропоновані ситуації **МАКСИМАЛЬНО ЧЕСНО**, відповідь має бути максимально наближеною до Вашого реального вибору в такій ситуації.
3. А що ж буде оцінюватися? Ми можемо отримати 10 балів за наступні дії:
 1. *Ваш профіль кібергігієни (4 бали з 10)*
У результаті тесту ви отримаєте профіль Вашої Кібер-гігієни у форматі pdf. Робите скріншот отої сторіночки з малюнком (мій зразок https://drive.google.com/file/d/1pCXxBXK2Yia6kXxVt3otxV8sUnaFmTyF/view?usp=drive_web&authuser=0). Надсилаєте прикріплений файл: назвіть його `yoursurname_cyberhygiene.jpg`, де замість тегу `yoursurname` слід вставити Ваше прізвище в англійській транслітерації маленькими буквами.

Транслітерація прізвища - <https://dmsu.gov.ua/services/transliteration.html>. ЩЕ РАЗ НАГОЛОШУЮ: ЗА ЗМІСТ ГРАФІКУ ОЦІНКИ НЕ СТАВЛЮ, тому відповідайте максимально чесно.

2. Your feedback (6 балів з 10)

А ось тут створюєте у довільній формі (презентація, повідомлення, план дій) Вашу реакцію щодо Вашого профілю. Ваша відповідь повинна показати мені, як Ви розумієте свої проблеми і що з цим робити.

Наприклад, у мене, як Ви бачите у доданому файлі, наявні невеличкі проблеми з e-mail та безпекою на пристроях. Я вже для себе зробив висновки і вже знаю як з цим боротися. Проявіть креативність, гляньте на свій профіль зі сторони, уявіть себе запрошеним експертом з кібербезпеки і розробіть візуально сприйнятливий What-To-Do план (чи будь-що інше) для умовного клієнта.

Лабораторне заняття 3-4 (4 години). Цифрова безпека та комунікація онлайн

Питання для обговорення

1. Можливості для комунікації з цільовими аудиторіями
2. Основні принципи та репутаційні ризики
3. Facebook, Twitter, YouTube: як працювати з ключовими майданчиками
4. Цифрова безпека. Робота з пристроями та інформацією
5. Цифрова безпека. Комунікація в онлайні, робота з email та месенджерами

Контрольні запитання

Чому важливо розуміти технологічну складову Інтернету і як це впливає на успішність комунікації?

Як працює пошук в Інтернеті на прикладі Google?

Ключові принципи пошуку інформації в мережі

Як ефективно шукати в Інтернеті

Як користуються Інтернетом українські користувачі

Що показує аналітика соціальних мереж?

Що не варто робити під час комунікації в онлайні

Що таке контент-стратегія в соцмедіа?

Як працювати в Twitter

Як працювати з YouTube

Робота на комп'ютері (10 балів)

1. Ознайомтесь з відео: <https://www.youtube.com/watch?v=w32SoJvWZ3s>.
2. Складіть власні 10 заповідей безпечної і етичної комунікації онлайн

Лабораторне заняття 5 (2 години). Відкриті електронні реєстри

Питання для обговорення

1. Кабінет ел. сервісів. ЄДР юридичних осіб, ФОП та громадських формувань
2. Декларації посадовців. ЄДР речових прав на нерухоме майно

3. Публічна кадастрова карта України
4. Модуль публ. аналітики держ. закупівель. Реєстр казначейських транзакцій (e-Data)
5. Єдина БД ел. адрес, номерів факсів суб'єктів владних повноважень. ЄДР друкованих ЗМІ
6. Єдиний державний реєстр судових рішень
7. ЄДР підприємств, щодо яких порушено справу про банкрутство. ЄДР арбітражних керуючих.
- 8.

Робота на комп'ютері (10 балів)

1. Перейдіть за посиланням <https://nais.gov.ua/registers>
2. Виберіть будь-який, за власним бажанням, реєстр
3. Складіть коротку інформативну довідку щодо нормативного забезпечення роботи даного реєстру та особливостей роботи з ним
УВАГА! На сайтах часто проводяться технічні роботи. У цьому випадку вибирайте інший реєстр

Лабораторне заняття 6-7 (4 години). Використання інформаційних технологій в діяльності органів державної влади. Робота ЦНАП

Питання для обговорення

1. Інформаційні системи законодавчих органів
2. Бази даних правової інформації Верховної Ради України
3. Інформаційні системи органів виконавчої влади
4. Інформаційні системи органів юстиції України
5. Законодавство Європейського Союзу
6. Рішення ЄСПЛ

Контрольні запитання

1. Які єдині реєстри Ви знаєте?
2. Яку інформацію варто шукати на сайті Верховної Ради України?
3. Яку інформацію варто шукати на сайтах органів виконавчої влади?
4. Яку інформацію варто шукати на сайтах органів юстиції?

Робота на комп'ютері (10 балів)

З сайту навчально-наукового юридичного інституту скачуємо розпорядження про призначення тем дипломних робіт (<https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2022/03/Прозатвердження-тем-дипломних-робіт-студентам-магістратури-2021-2022-навчальний-рік.doc>). Обираємо собі будь-яку тему. Для цієї теми підбираємо і складаємо список нормативних актів (в т.ч. й підзаконні),

використовуючи пошукові системи на відповідних сайтах органів законодавчої та виконавчої влади. Шукаємо також дотичні до даної теми міжнародні акти ЄС (<https://eur-lex.europa.eu/advanced-search-form.html>), рішення ЄСПЛ (https://minjust.gov.ua/cat_9329) тощо. Оформлюємо відповідно до стандарту (https://drive.google.com/file/d/1N23jPQFepKO62-Qd8pC3fDY-D-5_WIII/view?usp=drive_web&authuser=0) Доступ до даного файлу - в системі Classroom. Нагадую, у Classroom заходимо з використанням корпоративної пошти @pnu.edu.ua

Лабораторне заняття 8 (2 години). Документоведення в текстових процесорах

Питання для обговорення

1. Формування структури та стилю тексту.
2. Макроси для редагування.
3. Налаштування колонтитулів в документі.
4. Гіперпосилання та web-сторінка.
5. Створення шаблону документу з елементами управління.
6. Безпека документів.
7. Робота з табличними даними.
8. Застосування формул при проведенні розрахунків.
9. Способи побудови графіків засобами Word.
10. Злиття та розсилка документів. Формування посилань.

Робота на комп'ютері (10 балів)

1. Складіть бланк (шаблон) будь-якого договору, використовуючи форми (поля) та/чи елементи управління

Лабораторне заняття 9 (2 години). Інструменти аналітики в електронних табличних процесорах

Питання для обговорення

1. Тонкощі налаштування табличного процесора.
2. Безпека документів.
3. Способи автозаповнення комірок та аналітичне форматування.
4. Сортування та способи фільтрації даних.
5. Розрахунки за фільтрованими даними

Робота на комп'ютері (10 балів)

1. Зайдіть на сайт Офісу Генерального прокурора <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>
2. Завантажте будь-який звіт “Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування” (мається на увазі за будь-який місяць доступних років)
3. Оберіть за власним розсудом буд-яку інформацію зі звіту та відобразіть її у формі діаграми.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 21 березня 2008 року “Про невідкладні заходи щодо забезпечення інформаційної безпеки України” : Указ Президента України від 23.04.08 р. № 377/2008 // Офіційний вісник Президента України. - 2008. - № 18. - С. 24. - Ст. 570.
2. Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання : монографія / В.П.Горбулін, О.Г.Додонов, Д.В.Ланде. - К. : Інтертехнологія, 2009. -164 с.
3. Комп'ютерний тероризм: суперхакери, кібер-терористи, кібер-криміналісти: Монографія / Біленчук П.Д., Гуцалюк М.В., Кравчук О.В., Козир М.В. / За заг. ред. П.Д. Біленчука. - К.: Наука і життя, 2008.
4. Безпека глобальних інформаційних систем та мереж : консп. лекцій /Зубок В.Ю., Корнейко О.В., Ланде Д.В., Мохор В.В. / Під заг. ред. О.В. Корнейка. - К.: Вид-во ІСЗЗІ НТУУ "КПІ", 2010. -162 с.
5. Інформаційне насильство та безпека: світоглядно-правові аспекти: Монографія / Дзьобань О.П., Пилипчук В.Г. / За заг. ред. проф. В.Г. Пилипчука. - Харків: Майдан, 2011. - 244 с.
6. Інформаційна безпека людини як споживача телекомунікаційних послуг: Монографія / Арістова І.В., Сулацький Д.В. - К. : Право України, 2012. - 182 с.
7. Правові проблеми протидії новітнім викликам, загрозам і правопорушенням в інформаційній сфері / Савінова Н.А., Стрельбицький М.П. // Правова доктрина України. - 2 том: Публічно-правова доктрина України. - Харків: «Право», 2013. - С. 832 - 861.
8. Проблеми захисту національних інтересів України у сфері державної безпеки в умовах геополітичних трансформацій ХХІ сторіччя : монографія / О.П. Дзьобань, В.Я. Настюк, В.В. Белєвцева. - Х.: Право. - 2013. - 296 с.
9. Про затвердження Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.11.98 р. № 1893 : за станом на 16.01.12 р. // Офіційний вісник України. - 1998. - № 48. - С. 31.
- 10.Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.04 р. № 326 : за станом на 16.01.12 р. // Офіційний вісник України. - 2004. - № 11. - С. 45. - Ст. 665.
- 11.Правові особливості використання документів, переданих за допомогою електронних комунікацій / Баранов О.А. // Правова інформатика. - 2013. - № 1(37). - С. 3-10.
- 12.Інформаційно-правове регулювання документованої інформації / Коваленко Л.П. // Інформація і право. - 2013. - № 1(7). - С. 58-63.

13. Кормич Б.А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи: Навч. посібник. - К.: Кондор, 2004. - 384 с.
14. Гавловський В., Гриценко В., Цимбалюк В.С. Організаційно-правові питання формування державної інформаційної політики в Україні. Науковий вісник. Збірник наукових праць Академії державної податкової служби України. № 3 (17). - 2002 - С. 177-182.

Допоміжна

1. Емельянов С. Л. Информационные технологии в юриспруденции: Уч. пособие / Емельянов С. Л., Якутко В. Ф., Логинова Н. И. – Одеса: Фенікс, 2007. – 266 с.
2. Заплотинський Б.А. Інформаційні технології в юридичній діяльності. Посібник. – Київський інститут інтелектуальної власності та права НУ “Одеська юридична академія”, кафедра інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності, 2018. – 108 с.
3. Співаковський О. В. Інформаційні технології в юридичній діяльності: базовий курс: Навч. посібник / Шерман М. І., Стратонов В. М., Лапінський В. В. – Херсон: ХДУ, 2012. – 220 с.
4. Правова інформація та комп’ютерні технології в юридичній діяльності: Навч. посіб. / В. Г. Іванов, С. М. Іванов, В. В. Карасюк та ін.; За заг. ред. В. Г. Іванова. – Харків: Право, 2010. – 240 с.
5. Козловський А. В. Комп’ютерна техніка та інформаційні технології: Навч. посіб. / А. В. Козловський, Ю. М. Паночишин, Б. В. Погріщук. – К.: Знання, 2011. – 463 с.
6. Косинський В. І. Сучасні інформаційні технології: навч. посіб. / В. І. Косинський, О. Ф. Швець. – К.: Знання, 2012. – 318 с.

Форма підсумкового контролю - залік